

ISBN: 978-605-7949-86-8

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

Ketebe Yayınları: 174

Öykü

Editör

Ayhan Demir
Hümeyra Çalışkan

Kapak

Harun Tan

Düzeltili

Cihan Aldık

Mizanpaj

Nilgün Sönmez

1. BASKI

Eylül 2019
İstanbul

ketebe.com

Ketebe Yayınları

Sertifika No. 34989

Maltepe Mahallesi Fetih

Caddesi No: 6 Dk: 2

Topkapı 34010 İstanbul

Tel: 212.612 29 30

e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt

Matsis Matbaa Hizmetleri

San. ve Tic. Ltd. Şti

Sertifika No: 40421

Tevfik Bey Mah. Dr. Ali Demir Cad.

No: 51 Sefaköy Küçükçekmece /

İstanbul Tel: 212 624 21 11

© **Kitabın orjinal adı: Djevočka crvene kose**

Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A. Ş.'ne aittir. İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

"Sırbistan Bilim ve Sanat Akademisi'ne katkılarından dolayı teşekkür ederiz."

Kızıl Saçlı Kız

MEŞA SELİMOVİÇ

TÜRKÇESİ

AZRA BLEKİÇ AYDOĞAN

İBRAHİM HAKAN AYDOĞAN

KETEBE

Meša Selimović

1910 yılında Bosna Hersek'in Tuzla kentinde doğdu. Belgrad Üniversitesi'nde Sırp-Hırvat Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Sonra doğduğu kentte, -bugün kendi ismini taşıyan lisede- öğretmen olarak çalıştı. İkinci Dünya Savaşı sırasında 1942 yılında faşizm karşıtı Partizan hareketine katıldığı için hapsedildi. Salıverildikten sonra 1943 yılında kurtarılmış bölgeye geçti ve burada Yugoslavya Komünist Partisi'ne üye olarak işgalcilere karşı mücadeleye destek verdi. Savaştan sonra bir süre Saraybosna'da üniversite hocalığı yaptı. Bosna-film müdürü, Halk Tiyatrosu'nun Drama Bölümü Şefi ve Saraybosna'daki Svjetlost isimli yayınevinin baş editörü olarak çalıştı.

Bosna Hersek'teki bazı politikacı ve aydınlarla yaşadığı anlaşmazlıklardan sonra 1971 yılında Belgrad'a taşındı.

Edebi çalışmalarına nispeten geç başladı. Başlangıçta savaş temalı eserler kaleme alan yazar, daha sonra çalışmalarında insan, varlık ve kadere ilişkin temalara yöneldi. Eserleri birçok ödül aldı ve çeşitli dillere çevrilerek yayımlandı. Selimović, 1982 yılında *Çember* isimli romanını tamamlayamadan Belgrad'da hayatını kaybetti.

Eserleri: *Sessizlikler*, *Sis ve Ay*, *Ada*, *Derviş ve Ölüm*, *Kale*; romanları, *Onuru Kırılan Adam*, *Hayatta Yolculuk*, *Yabancı Ülke*, *Kızıl Saçlı Kız*; öykü kitaplarıdır.

Azra Blekiç Aydoğan

1988, Saraybosna doğumlu, ekonomist. Kendi alanında Saraybosna Üniversitesi'nde yüksek lisansına devam etmekte bunun yanı sıra hukuk eğitimi almaktadır. Boşnakça, Türkçe ve İngilizce bilen Aydoğan, çeviri çalışmalarını sürdürmektedir.

Kitap Çevirileri: Aliya İzetbegović, *İslam Deklarasyonu ve Tarihi Savunma*, Ketebe Yayınları (2019).

İbrahim Hakan Aydoğan

İbrahim Hakan Aydoğan 1986, Afşin doğumlu, gazeteci. Uzun yıllar ABD merkezli bir haber sitesinin editörü ve takiben Türkiye merkezli bir haber ajansının Bosna Hersek muhabiri olarak çalıştı. Hâlihazırda uluslararası bir şirket için tercüme ve yerelleştirme projesi üzerinde çalışıyor.

Kitap Çevirileri: Aliya İzetbegović, *İslam Deklarasyonu ve Tarihi Savunma*, Ketebe Yayınları (2019).

İçindekiler

Birinci Bölük / 7
Kırgın Adam / 20
Yaralı / 41
İskeleci / 45
Büyük Kalp / 50
Trende / 67
Düşman / 78
Fırtınalı Gece / 84
Okuka Muhtarı / 112
Yasenovats'ın Altı Voyvodası / 124
Kızıl Saçlı Kız / 138
Yabancı Ülke / 150
Çopra / 206
Hayata Seyahat / 218
Orman / 233

Birinci Bölük

SS taburu, ilkbaharda küçük bir Partizan birliğiyle çatıştı. Birlik, dağın yamacındaki iki ev ve birkaç sığınakta kalan üç yüz kadar hastanın bulunduğu sahra hastanesinin yegâne müdafisiydi.

SS'lerin doğrudan Mayevisa eteklerine ilerlediğini gören birlik, Almanların yarı insan yarı makine taburuna saldırmaya başladı. Ani hücumlarla, pusuda bekleyerek ve gece baskınlarıyla taburu şaşırtarak diğer tarafa yönlendirmeye çalışıyorlardı.

Lakin Almanlar görünüşe göre nereye gittiklerini biliyorlardı (kendilerine yardım eden yerli işbirlikçiler olmasaydı bize edecekleri kötülüklerin çoğunu yapamazlardı) ve bu zayıf birliğin kendilerini yollarından çevirmesine müsaade etmediler.

Partizanlar, tıpkı bir sivrisineğin bir insana ya da hiddetli bir yavru köpeğin bir kurda saldırması gibi tabura yaklaşmaktan vazgeçmiyordu.

Nisan ayı başında bu can sıkıcı keneden kurtulmak ve Mayevisa sıradağlarına daha hızlı ulaşmak isteyen Almanlar, daha kararlı bir taarruz başlattı ve üç gün içerisinde birliği dağın yamacında sıkıştırdı. Üçüncü günün gecesinde komutan,

hasta ve yaralıların dağın derinliklerine taşınmaları emrini verdi. Çünkü onların da kendi sığınaklarında katledilen ve diri diri yakılan Trnava'daki tifüs hastalarının kaderini paylaşmalarını istemiyordu.

Savaşçılar, yüksüzken dahi çıkması meşakkatli olan sarp ve taşlı yokuş boyunca karanlıkta birkaç saat boyunca takatsiz yoldaşlarını çektiler. Bu, hem yiyecek sıkıntısı ve durmaksızın süren harp nedeniyle bitkin düşmüş savaşçılar ve hem de uzun ve sarp yokuştaki her tümsek ve her türlü temastan canları yanan yaralılar için zahmetli bir yolculuk oldu. Lakin gece yarısına doğru tüm yaralılar, soğuk nisan rüzgârından mahfuz bir dağ kuytusuna yerleştirildi.

Düşman topçusu, sabahın erken saatlerinde Vakufska Glavitsa mevkiinden Yablanitsa'daki erik bahçeleri ve çayırları, köyün üst kısmındaki sarı kumlu araziye ve henüz yeşillenmiş kayın ormanı ile örtülü dağın eteklerini dövmeye başladı. Düşmanın gerisinden bir yerlerden uzun menzilli toplar da ağır ve rahatsız edici bir uğultuyla uçuşmaya ve dağın bayırlarındaki çayırlara, yamaçlara ve devasa kayın ağaçlarının üstlerine düşmeye başladı. Atışlar, ormanın derinliklerinde yüzlerce kez yankılanıyordu.

Bu korkunç ateşin tamamı, aç, bitap ve yeterince silahlandırılmamış üç yüz kadar insan tarafından korunan araziye düşüyordu. Dağda düşmanın eline geçmemesi gereken aynı sayıdaki yaralı da onların korumasındaydı.

Düşman hücumunu beklerken ormanın uç kısmındaki çalıktan olanları izleyen birinci bölüğün savaşçıları, Vakuf ve Maçkovats'ta yanan evlerin dumanlarını gördü. Top mermisi sesleri arasında duydukları tek tük silah atışlarının ise Yablanitsa sakinlerinin infaz edilişleri olduğundan emindiler.

Ne nisan ayının alacalı açık mavi gökyüzüne, ne kayın ağaçlarının narin ilk yapraklarına ne de çürük yapraklar arasın-

da çizmelerle ezilmiş kardelen çiçeklerine bakmaya değeri. Bunlar düne ve yarına ait düşüncelerdi.

Savaşçılar bekliyordu.

Bombardımandan tam iki saat sonra, saat dokuzda topçu ateşi ani bir şekilde kesildi. Sessizlik hayata döndü ve rahatsız edici bir şekilde ormanı kaplayarak askerleri sağır bıraktı. Bu, onları huzursuz etti. Şimdi hücum başlayacak.

Düşmanın gelebileceği kum arazi ve çevresindeki yamaç gözlerine batıyor, eller ceplerdeki mermileri yokluyor, gazete kâğıdına sarılmış sigaralar çarçabuk yakılıyor ve şaykaçalar başa daha sıkı yerleştiriliyor.

Komutan Ratko savaşçılara seslendi:

“Sadece vuracağınızdan emin olduğunuzda ateş edin! Mitralyöz de sadece aralıklarla!”

Vuracağından emin olarak ateş etmek demek, düşman yoğun ve nizamlı şekilde üstüne gelirken titrememek, seni arayan gözleri görüp soluduğu nefesi duyana kadar ateş açmamaktı. Çünkü yeterince mermi yok. İhtiyacın olduğunda bulamayacaksınız. Düşmandan çalarsan veya ölü düşman askerinden alabilersen başka.

Lakin yeşil-gri üniformalar ortada yok. Kum arazi تنها ve mahzun. Siper almış yatan askerlerin sağından akan dağ nehri, şaha kalkarak aşağıdaki kayalara sığıyor. Maçkovats'da evlerden hâlâ kara dumanlar yükseliyor. Ağaçların tepesinde bir yerlerde bir kuş cıvıldıyor.

“Neden gelmiyorlar?”

Birileri bağırdı ve tümü, köyü ormandan ayıran kum araziye daha keskin gözlerle bakmaya başladılar.

Bir çığlık ve silah sesleri duyuldu. Hemen ardından köyün aşağısındaki açıklıktan beyaz gömleklilik, ak yazmasının iki ucu birbirine bağlı olmayan bir köylü kadını, kolunda taşıdığı bir